

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for Naturstyrelsens arealer

i Natura 2000-område nr. 153
Havet og kysten mellem Hundested og
Rørvig

Titel:

Natura 2000-plejeplan for
Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-
område nr. 153 Havet og kysten mellem
Hundested og Rørvig

Udgiver:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk

År:

2012

Foto:

Forside: Christian Darling, Naturstyrelsen
Mygblomst: Peter Leth
Islandske heste: Carsten Poulsen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse
G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

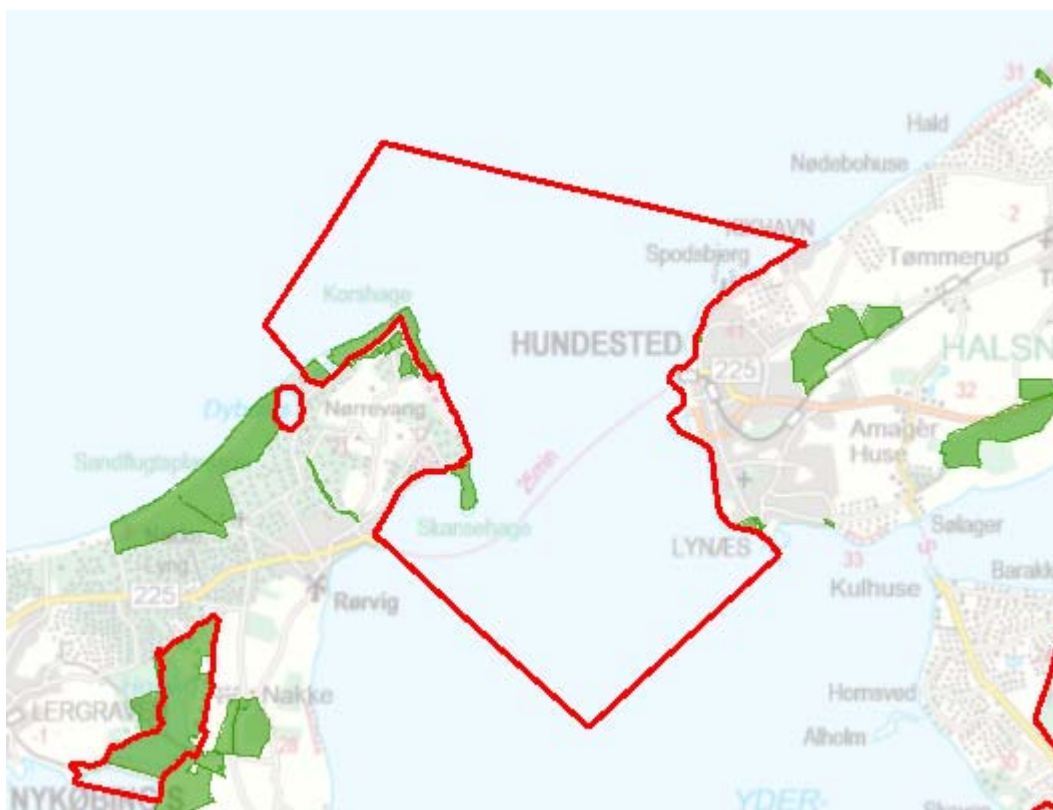
978-87-7279-814-1

Må citeres med kildeangivelse.

Generelt

Naturstyrelsen har udarbejdet Natura 2000-planer for 246 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N153 *Havet og kysten mellem Hundested og Rørvig* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 87 ha.

Billede 1 Oversigt over Natura 2000-områdets afgrænsning (rød streg) og styrelsens arealer (stærk grøn farve) i området.

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning henvises til enhedens driftsplan.

Naturstyrelsen skal udarbejde et resumé af plejeplanen, som skal indgå i en kommunal/statslig Natura 2000-handleplan. Dette resumé er indsat som bilag 1.

Der er udarbejdet en såkaldt miljøvurdering ("SMV") af plejeplanen. Den er indsat som bilag 2.

Plejeplanen skal senest være gennemført med udgangen af år 2015.

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 4.023 ha, hvoraf landarealet udgør ca. 120 ha. Landområdet udgøres af Dybesø, klitområderne vest og syd for Korshage, hele Skansehage samt kyststrækninger. Området mellem Hundested og Rørvig er et istidslandskab, der står med stejle fossile klinter mod det omgivende marine forland. Området er domineret af det lavvandede havområde mellem Rørvig-halvøen og Halsnæs-halvøen. Det marine forland ved Rørvig er domineret af strandvoldssletter med afsnørede strandsøer ved nord- og østkysten (Dybesø m.fl). Der foregår fortsat en betydelig erosion langs nordkysten, medens sandbanker vandrer mod syd langs Isefjordkysten. Klitdannelserne er fremtrædende i såvel glaciallandskabet som det marine forland. Under isvintre samles store flokke af ederfugle og dykænder i det lavvandede havområde.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På Naturstyrelsens hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Billede 2 Detailkort visende Naturstyrelsens arealer i området.

På Naturstyrelsens område er de mest fremtrædende naturtyper grønsværklit og klithede. Klitheden er udviklet på de højest beliggende arealer, medens grønsværklitten dominerer arealerne nærmest kysten. I det marine forland findes på styrelsens areal (dele af) den afsnørede strandsø Flyndersø samt et kalkrigt moseområde domineret af hvas avneknippe. I udkanten af mosen findes en veludviklet rigkærvegetation af høj kvalitet. I rigkæret er sket nyfund af mygblomst, og rigkæret er også voksested for maj-gøgeurt og vibefedt. Der er inden for de seneste år sket en betydelig erosion på nordkysten. I forbindelse med kraftige storme fra nordvest er strandvoldene blevet gennembrudt og hele området ud mod Flyndersøvej oversvømmet .

Tabel A Naturtyper og arter i plejeplanen

Naturtype/art	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	4
	2130	Grå/grøn klit	19
	2140	Klithede	13
	2190	Klitlavning	1
	6410	Tidvis våd eng	5
	7210	Avneknippemose	4
	7230	Rigkær	2
			48
Ialt			48
(Levested for) arter	1903	Mygblomst	Ikke vurderet

Tabel A viser Naturstyrelsens arealer med naturtyper i området. Desuden vises de arter fra udpegningsgrundlaget, der forekommer (eller som potentielt vil kunne indfinde sig med den rette forvaltning) i Naturstyrelsens del af området.

Udtrykket "Ikke vurderet" vidner om, at der ikke findes nogen arealregistrering for arter.

Billede 3 Mygblomst.

Mål og plejetiltag

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens mål for lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af pleje/drift, som styrelsen forventer at anvende. På et givent areal kan der forekomme mere end én slags pleje/drift, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens bud på omfanget af de enkelte plejetiltag.

❖ Lysåbne naturtyper

Der foretages *løbende* pleje ved græsning på hovedparten af eng-, klit- og rigkærsarealerne på Korshage, i alt ca. 30 ha. Hedearealet på selve korshagespidsen og langs Korshage Gyvelvej afgræsses ikke. Både geder, får og Islandske heste har været indsat, medens det ikke har været muligt at få kreaturer til de magre arealer. Der foretages af rydning af opvækst af *Rosa rugosa*, tornblad, gyvel, slåen og birk, som især er et problem langs Isefjordskysten.

På Skansehage etableres ny græsning på ca. 13 ha som led i bekæmpelsen af *Rosa rugosa*, som findes på ca. 40% af arealet. Ved Flyndersø indtages yderligere arealer til græsning med henblik på at åbne op omkring søen.

Naturtypen 1330 Strandeng søges udvidet med 1,5 ha på den vestlige del af Korshagearealet.

Det søges afklaret, om problemet med kysterrosionen, som udgør en aktuel trussel i form af saltvandsoversvømmelse af bl.a. naturtyperne tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230), er en konsekvens af kystsikringsanlæg langs nordkysten.

Tabel B Mål for lysåbne naturtyper

			Periodens mål	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Naturtypebevarende pleje	4
	2130	Grå/grøn klit	Naturtypebevarende pleje	19
	2140	Klithede	Naturtypebevarende pleje	13
	2190	Klitlavning	Naturtypebevarende pleje	1
	6410	Tidvis våd eng	Naturtypebevarende pleje	5
	7210	Avneknippemose	Naturtypebevarende pleje	4
	7230	Rigkær	Naturtypebevarende pleje	2
Potentiel habitatnatur			Udvikling mod 1330 Strandeng	1

Billede 4 Islandske heste i naturplejen på Korshage.

Billede 5 Kort som viser arealer med lysåbne naturtyper, der løbende plejes (lilla farve).

Tabel C Pleje af hensyn til lysåbne naturtyper

			Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	<1
			Græsning	eksisterende	1
				nyt	2
			Hegning	nyt	<1
	2130	Grå/grøn klit	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	5
			Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	3
			Græsning	eksisterende	7
				nyt	10
			Hegning	nyt	10
	2140	Klithede	Ingen naturtypeindsats i planperioden		<1
			Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	1
			Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	2
			Græsning	eksisterende	4
				nyt	2
			Hegning	nyt	2
	2190	Klitlavning	Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	<1
			Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	<1
Rydning af opvækst			eksisterende	<1	
Græsning			eksisterende	1	
			nyt	<1	
		Hegning	nyt	<1	
6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	eksisterende	<1	
		Græsning	eksisterende	5	
7210	Avneknippemose	Græsning	eksisterende	2	
			nyt	2	
7230	Rigkær	Græsning	eksisterende	2	
Potentiel habitatnatur			Græsning	eksisterende	1

I tabel C er der en opdeling til to kategorier:

- "Eksisterende driftsplan mv.": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor den pågældende drift/pleje allerede forekommer eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at tiltaget skal gennemføres.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der først er blevet fastlagt med denne plejeplan.

❖ **Arter**

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af indsatsen for naturtyperne i området. I nogle tilfælde kan der være behov for en særlig artsindsats. Det er også tilfældet i dette område, hvor Naturstyrelsen ikke planlægger yderligere indsats for arten på udpegningsgrundlaget end den pleje, der er oplyst under naturtyperne. Denne pleje forventes både at sikre og muliggøre udvidelse af voksesteder.

	Periodens mål
1903 Mygblomst	Etablering af potentielt levested for arten
	Sikring af artens levested

Tabel D Mål for arter

	Plejetiltag
1903 Mygblomst	Ingen indsats i perioden aht. art alene

Tabel E Specifik artspleje

❖ **Ændring af naturtype**

Som tidligere nævnt skal nogle af områdets arealer uden habitatnatur udvikle sig til naturtyper på længere sigt. Tabel F viser, hvad periodens indsats forventes at betyde for de enkelte naturtyper udstrækning på længere sigt.

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 1330 Strandeng	1
<i>Ialt</i>	<i>1</i>

Tabel F Planlagte udvidelser af naturtyper

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N153

På Naturstyrelsens område er de mest fremtrædende naturtyper grønsværklit og klithede. Klitheden er udviklet på de højest beliggende arealer, medens grønsværklitten dominerer arealerne nærmest kysten. I det marine forland findes på styrelsens areal (dele af) den afsnørede strandsø Flyndersø samt et kalkrigt moseområde domineret af hvas avneknippe. I udkanten af mosen findes en veludviklet rigkærvegetation af høj kvalitet. I rigkæret er sket nyfund af mygblomst, og rigkæret er også voksested for maj- gøgeurt og vibefedt. Der er inden for de seneste år sket en betydelig erosion på nordkysten. I forbindelse med kraftige storme fra nordvest er strandvoldene blevet gennembrudt og hele området ud mod Flyndersøvej oversvømmet .

Tabel a Kortlagte naturtyper på Naturstyrelsens arealer i området

Naturtype	Nr.	Navn	Areal ejet af NST (ca. ha)
Lysåbne naturtyper	1330	Strandeng	4
	2130	Grå/grøn klit	19
	2140	Klithede	13
	2190	Klitlavning	1
	6410	Tidvis våd eng	5
	7210	Avneknippemose	4
	7230	Rigkær	2
			48
Ialt			48

Indsats for naturtyperne

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for *naturtyperne* på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

- Lysåbne naturtyper
- Planlagte udvidelser af naturtyperne

I tabel b skelnes mellem "Eksisterende driftsplan mv." og "Nyt", da der allerede ifølge driftsplaner m.m. for styrelsens arealer skal ske en drift/pleje, der bidrager til at gennemføre plejeplanen.

Tabel b Planlagt indsats for lysåbne naturtyper

Plejetiltag	Eksisterende driftsplan mv. eller nyt	Ha (ca.)
Bekæmpelse af invasive arter	eksisterende	6
		6
Bekæmpelse af andre problemarter	eksisterende	5
		5
Rydning af uønsket opvækst	eksisterende	<1
		<1
Græsning	eksisterende	22
	nyt	16
		38

Udvidelsesmål	Forøgelse på sigt, ca. ha
Udvikling mod 1330 Strandeng	1
Ialt	1

Tabel c Planlagte udvidelser af naturtyper

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets naturtyper vil samtidig tilgodese arten Mygblomst på udpegningsgrundlaget.

Bilag 2: Miljøvurdering af Natura 2000-plejeplanen

Den enkelte plejeplan skal i henhold til lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 om miljøvurdering af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde de oplysninger, der følger af bilag 1 i loven.

Der er også udarbejdet en miljøvurdering af Natura 2000-planen, som ligger på Naturstyrelsens hjemmeside: [Miljørapport for Natura 2000-planen](#)

a) Planens indhold og hovedformål samt andre relevante planer

❖ Indhold

Det primære indhold i plejeplanen for Naturstyrelsens areal er en oversigt over planperiodens mål og plejetiltag for naturtyper og arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

❖ Formål

Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen på Naturstyrelsens andel af Natura 2000-området. Indsatsen i 1. planperiode skal sikre eksisterende naturværdier på udpegningsgrundlaget og indlede en proces, der genopretter eventuel akut truet natur under hensyntagen til eventuelle modstridende naturinteresser.

❖ Relevante planer

Plejeplanen følger op på Natura 2000-planen for området. Udover at være omfattet af plejeplanen, er Naturstyrelsens arealer også underlagt andre interne retningslinjer for arealforvaltningen. I det omfang der måtte være modstrid mellem dem og plejeplanen, vil plejeplanen blive fulgt.

Korshage er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 12. september 1950 og fredningsdeklaration af 17. oktober 1958. Der er henholdsvis tale om en status qvo fredning af hensyn til naturvidenskabelige og landskabelige interesser samt rekreative hensyn og om en status qvo fredning af skov.

b) Nuværende miljøstatus og nul-alternativet

Områdets nuværende miljøstatus er gennemgået i Natura 2000-planen for det aktuelle område, hvorfor der henvises til denne.

Hvis ikke plejeplanen for 1. planperiode iværksættes, vil de lysåbne arealer blive plejet i henhold til bl.a. Naturstyrelsens naturplejestrategi. Arealerne vil blive drevet uden gødskning, sprøjtning eller omlægning. Alle forekomster af lysåbne naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

c) Miljøforhold i områder, der kan blive væsentligt berørt af plejeplanen

- Den planlagte drift og pleje vil ændre udbredelse og tilstand af forskellige naturtyper, samt udbredelsen af arter i området.
- Plejeindgrebene på lysåben natur vil påvirke det åbne landskab og dermed også områdets rekreative funktion.

d) Eksisterende miljøproblemer

Der er en række trusler mod naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag, herunder arealreduktion og fragmentering, tilgroning og invasive arter. Den i de senere år forekommende oversvømmelse af de nordvendte arealer med saltvand udgør et særligt problem. Truslerne er systematisk beskrevet i Natura 2000-planen for området, hvorfor der henvises til denne.

e) Relevante internationale miljøbeskyttelsesmål

Plejeplanen er en udmøntning af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver implementeret i dansk lov via miljømålsloven og skovloven. Plejeplanen vil sikre, at areal og tilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget, samt levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter.

I henhold til EU's vandrammedirektiv er det overordnede mål at naturlige vandforekomster opnår "god tilstand". Direktivet er implementeret via miljømålsloven og skal realiseres med vandplanerne. Arbejdsdelingen mellem vandplanerne og Natura 2000-planerne (og dermed plejeplanerne) er således, at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på naturarealer som f.eks. rigkær og andre engarealer.

Natura 2000-direktiverne er blandt EU's bidrag til gennemførelsen af en række internationale biodiversitetskonventioner som f.eks. Ramsar-konventionen, Bern-konventionen og Bonn-konventionen, samt delmål 11 og 12 blandt de 20 delmål som blev vedtaget ved partsmødet i FN's biodiversitetskonvention i Nagoya i 2010 (Aichi-målene). Delmål 11 og 12 omhandler netop beskyttelse af naturområder og arter.

f) Planens indvirkning på miljøet

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen væsentlig påvirkning	Redegørelse for indvirkning
Biologisk mangfoldighed	X		Den biologiske mangfoldighed knyttet til naturtyper på udpegningsgrundlaget sikres og øges via pleje af enge, klitarealer, rigkær og avneknippemose ved græsning, rydning af opvækst og bekæmpelse af invasive arter. Den planlagte drift og pleje fastholder og genopretter naturtyperne på udpegningsgrundlaget med deres karakteristiske arter. Genopretningen af naturtyperne vil typisk ske på bekostning af mere artsfattige og "trivielle" naturtyper.
Befolkningen	X		Mulighederne for rekreative oplevelser i tilknytning til området sikres eller forbedres via et forbedret naturgrundlag.
Menneskers sundhed		X	
Fauna og flora	X		Eventuelle konsekvenser for rødlistede arter, gullistede ansvarsarter eller bilag IV-arter kendt fra området, som omfattes af plejeplanen,

vurderes at være neutrale eller positive. Udover en række rød-eller gullistede arter drejer det sig om bilag IV-arterne markfirben og spidssnudet frø, foruden mygblomst, som også er på udpegningsgrundlaget.

Jordbund		X	
Vand		X	
Luft		X	
Klimatiske faktorer		X	
Materielle goder		X	
Landskab	X		Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges.
Kulturarv, herunder kirker		X	
Arkitektonisk arv		X	
Arkæologisk arv		X	

g) Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Plejeplanen forventes ikke at få negative konsekvenser for miljøet, men vil derimod sikre og forbedre områdets naturgrundlag, med fokus på arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget. Der vurderes derfor ikke at være behov for foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet.

h) Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

i) Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogrammet. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

j) Ikke-teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 er der foretaget en miljøvurdering af plejeplanen for Naturstyrelsens arealer i N153 *Havet og kysten mellem Hundested og Rørvig*. Plejeplanens formål er at udmønte Natura 2000-planen for de pågældende arealer ved at sikre eller forbedre tilstand og bevaringsprognose for de arter og naturtyper, området er udpeget for at beskytte. Hvis ikke plejeplanen iværksættes vil de lysåbne arealer blive plejet i henhold til bl.a.

Naturstyrelsens naturplejestrategi. Alle forekomster af lysåbne naturtyper vil dog ikke nødvendigvis udvikles i retning af eller fastholdes i gunstig bevaringsstatus, hvis ikke plejeplanen iværksættes.

Plejeplanen forventes med de beskrevne plejetiltag græsning, rydning af opvækst og bekæmpelse af invasive arter at sikre og forbedre naturtilstanden på de lysåbne naturtyper. Hermed bevares også den landskabelige variation, ligesom mulighederne for rekreative oplevelser forbedres.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK-2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk